

Harvaturva-verkoston kokouksen pöytäkirja 4/2021

Aika: 10.12.2021 klo 12–15

Paikka: Teams-videoneuvottelu

Läsnä:

	Paikalla	Poissa
Kimmo Kohvakka, SM, pj.		X
Jari Lepistö, SM	X	
Veli-Matti Ahtiainen, SPR		X
Mia Kalpa, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry	X	
Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto	X	
Tytti Määttä, Kuhmon kaupunki		X
Jouko Kinnunen, Rajavartiolaitos	X	
Mari Kattilakoski, Itä-Suomen yliopisto, HYMY-verkosto	X	
Tarja Lukkari, Kajaanin ammattikorkeakoulu, HYMY-verkosto	X	
Markus Lassheikki, MTK	X	
Veli-Matti Karppinen, Kainuun nuotta ry	X	
Eija Eloranta, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry	X	
Satu Virtanen, Maanpuolustuskoulutusyhdistys	X	
Kimmo Nieminen, Kirkkohallitus	X	
Heli Koponen, Pohjois-Karjalan pelastusalan liitto	X	
Ristenrauna Magga, SamiSoster ry	X	
Mia Kalpa, Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry	X	
Marko Savolainen, Poliisihallitus	X	
Reena Laukkanen-Abbey, Keski-Suomen Kylät ry	X	
Markus Alanko, Oikeusministeriö	X	
Mirja Lauronen		X
Kristiina Mattila-Nousiainen, PHPELA	X	
Marjo Oksanen, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	X	
Lauri Holoppa, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	x	
Seppo Lehto, Lapin avi		X
Antonia Husberg, MMM	X	
Tuula Kekki, SPEK, sihteeri	X	

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

- Jari Lepistö toimi kokouksen puheenjohtajana Kimmo Kohvakan sijaisena ja avasi kokouksen
- Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja

2. Uudet harvaturvaverkoston jäsenet

- Todettiin läsnäolijat ja henkilömuutokset:
 - Maa- ja metsätalousministeriön varsinaiseksi jäseneksi on nimetty neuvotteleva virkamies Antonia Husberg ja varajäseneksi erityisasiantuntija Auli Sihvola.
 - Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston varsinaiseksi jäseneksi on nimetty riskienhallintapäällikkö Marjo Oksanen ja varajäseneksi riskienhallintapäällikkö Lauri Holappa.

3. Harva-alueiden näkyminen kansallisissa strategioissa, selonteoissa ja riskiarviossa

Tuula Kekki alusti aiheesta lyhyesti.

Käynnissä on Yhteiskunnan turvallisuusstrategian ja Kansallisen riskiarvion päivitykset sekä on aloitettu Huoltovarmuusselonteon valmistelu. Keskusteltiin harva-alueiden tarpeista ja näkökulmista. Keskustelussa nousi esiin seuraavia näkökulmia:

- Elintarvikehuollon näkökulmasta keskeisiä ovat erityisesti logistiikan ja energihuollon häiriöt. Alkutuotannon kannalta kulunut vuosi on ollut katoavuosi, mikä on aiheuttanut taloudellisia ongelmia elinkeinon harjoittajille.
- Kriisit kaupungeissa heijastuvat maaseudulle. Miten kylät ovat varautuneet ja millainen vastaanottokyky kylillä on, jos paljon väestöä siirtyisi kaupungeista harva-alueille?
- Ulkomaalaisten työntekijöiden (suuri määrä ja kulttuurierot) tuomat haasteet tulisi huomioida kylien turvallisuussuunnitelmissa. Kylien suunnitelmat tulee kytkeä kuntien turvallisuussuunnitelmiin.
- Sähkösaanti talvella kovissa pakkasissa sellaisissa asunnoissa, missä ei ole tulipesää. Polttoaineen saanti on kriittistä. Matkailu kriisissä pandemian takia ja aiheutuu toimeentulovaikeuksia. Eläintaudit huomioitava. Tiedonsaanti erittäin harvalla alueella. Miten ja millä kielellä tieto saadaan kulkemaan. Ilmastonmuutos, kuten tulvat, pakkaset ja runsaslumisuus vaikuttaa laajasti elinkeinon ja elintarvikehuoltoon.
- Väestön toimintakyvyn ylläpito, monipaikkaisuus, varautumiskoulutus, tiedonsaanti, tilat, kuten kylätalojen kehittäminen, avak yhteiskunnan rakenteisiin. Tiestön kunto tärkeää. Hyvä, että viestintäverkkojen vakavat häiriöt on mainittu.
- Kylätalojen toimiminen evakuoitikeskuksina ja turvallisuuskeskuksina on tärkeää. Kylätalojen ylläpito on kalliista ja ylipäätään varautumisen ylläpito maksaa, ja siihen olisi hyvä löytää jokin rahoitustapa. Kyläkoulut on

vähentyneet ja kiinteistöjä myyty yksityisille., kenen maksettavaksi se kuuluu? Ikääntyvä väestö ei jaksakaan omilla toimillaan ylläpitää kylätaloja

- Väestökehitys ja paikallisten yhteisöjen toimintakyky. Ikääntyneistä yksinelävistä ihmisistä huolehtiminen ja heidän elinvoimaisuutensa vahvistaminen tärkeää.
- Tiestön kunto ja ylläpito mm. auras erittäin tärkeä asia.
- Kolmannen sektorin roolin huomioiminen viranomaisten tukena. Väestökehitys haastaa vapaaehtoisten saatavuuden tulevaisuudessa. Viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyössä on myös velkaa pandemian takia. Suunnitelmat ja varautuminen on pidettävä ajan tasalla ja olemme täällä alueellisesti olleet aloitteellisia ajankohtaisten aiheiden osalta.
- Palveluiden yksipuolinen keskittäminen haasteena vs. monipaikkaisuus.
- Sote- ja koulutuspuolella voidaan vaikuttaa väestön osaamisen ja koulutautumisen kautta informaatiovaikuttamiseen, mikä linkittyy turvallisuuteen.
- Rajavartiolaitokseen vaikuttaa suoraan tietoliikenne / informaatiovaikuttaminen häiriöineen sekä muu perusinfra heikohko kunto. Rajat ylittävä yhteistyö toimii myös suuronnettomuuksissa itärajan yli. Näitä tilanteita myös harjoitellaan, vaikkakin pandemia on aiheuttanut velkaa myös tältä osin. Suomi ja Ruotsi ovat sopineet, että Pohjois-Suomessa lähellä Ruotsin rajaa, on mahdollista pyynnöstä käyttää myös toisen valtion poliisiresursseja.
- Leader-yhdistykset ovat mahdollistaneet sekä turvallisuuden pienhankkeita teemahankkeiden kautta että muita maaseudun turvallisuutta parantavia hankkeita sekä avustaneet sopimuspalokuntia laitehankinnoissa ja ajokorttien hankinnassa.

3. Vuoden 2022 toimintasuunnitelma

Jari Lepistö alusti ensi vuoden toimintasuunnitelmasta.

Käydyssä keskustelussa nostettiin esiin kiinnostavia teemoja ensi vuoden kokouksiin:

- Sote-alueiden turvallisuustoiminnan koordinointi ja vaikutus paikallistasolla

- Sisäisen turvallisuuden yhteistoimintahankkeiden esittely, Suomen Kylät ry:n hanke (Kyläturvallisuus 2025) sekä Joel Kauppisen päättynyt hanke (Pelastustoimen harvaan asuttujen alueiden palvelutuotannon uudet ratkaisut)
- Valmiuskeskus- ja tilannehuonetoimintaan ja muihin paikallisiin toimintoihin tutustuminen ja niiden edistäminen
- Asiantuntijapuheenvuoro harva-alueella toimivien järjestöjen avustus- ja rahoitusmahdollisuuksista.

4. Harvaturva-verkoston toimijoiden ajankohtaiset harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden kehittämiseksi

HYMY:ssä ajankohtaista mm. aluevaalinostot (maaseutupolitiikka.fi), joissa otetaan kantaa myös pelastustoimen asioihin. TKI-toiminnassa menossa kyläturvallisuushankkeiden verkoston rakentaminen, vaikuttavuustutkimukset turvallisuusteemoista sekä maaseutututkijoiden tapaamisessa järjestettävä työryhmä kyläturvallisuudesta. AMK:n turvallisuushankkeissa painottuu keinoäly ja pelillistäminen.

Hama-parlamentaarisen työryhmän puolelta yhteistyön jatkaminen on toivottavaa ja yhteistapaaminen toteutetaan ensi vuonna. Myös maaseutupolitiikan pöydällä ovat rahoitukseen liittyvät asiat.

MPK on alkanut kehittää omaa varaverkkoviestintä-osaamista ja hankkinut laitteistoa. Kansalaisen kyberturvallisuus -kurssi tarjoaa osaamista turvalliseen toimintaan digitaalisessa maailmassa. <https://www.avoin.jyu.fi/fi/opintotarjonta/informaatioteknologia/kyberturvallisuus>

Rikksentorjuntaneuvoston ensi vuoden painopistealueena on harva-alueet. Valtionavustukset ovat tulossa hakuun: hankkeissa tulee näkyä turvallisuusyhteistyö ja rikollisuusnäkökulma.

Kuntaliitossa on tekeillä opas laajan maahanmuuton haasteisiin. Se myös vetää sisäisen turvallisuuden yhteistoimintaryhmän ryhmää Paikallisen ja alueellisen turvallisuustyön uudistamistarpeet.

Kainuussa on käynnissä Turvallisuutta maaseudulle -hanke, mistä saadaan esitys seuraavaan kokoukseen. <https://www.maaseutu.fi/maaseutu/palvelut-ja-puitteet-uuteen-uskoon3/pelastusryhmat-tuovat-turvaa-maaseudulle>

Kumppanuusverkostossa on yhtenä päällimmäisenä asiana hyvinvointialueiden valmistelu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Digitaalisia palveluita kehitetään osana hyvinvointialueiden palveluita, mutta pelastustoimi kehittää myös omia kanaviaan, jotta tavoitettavuus olisi parempi 24/7. Lisäksi pelastustoimessa resurssien riittävyys, rekrytointihaasteet

erityisesti pienillä asemilla. Yhä enemmän ollaan vapaaehtoisten varassa. Koulutuskapasiteetti ei korvaa eläkkeelle jäävien osuutta ja lisäresurssitarvetta.

Sopimuspalokuntien näkökulmasta yhtenä oleellisena asiana on se, että osallistuminen hälytystehtäviin ei saisi vaikuttaa sopimuspalokuntien työttömyyskorvauksiin ja perhetuikiin. Palokuntatoiminnan osallistuminen tulee olla mahdollista myös työttömille tai perhevapaalla oleville henkilöille ilman, että palokuntatoiminnasta maksettavat korvaukset vaikuttavat työttömyysturvan tasoon tai viivästävät tukien maksamista.

Poliisilla on ollut merkittäviä haasteita saada nuoria maaseudulle rekrytoitua. Pohjois-Suomen HARVATURVA-projekti jatkuu ensi vuonna. Poliisin lisääntynyt näkyvyys harva-alueilla luo turvallisuutta ja poliisin toimintavalmiusajat ovat hienoisesti laskeneet. Poliisin läsnäolo on saattanut lisätä joidenkin rikosten ja tehtävien määrää, kun poliisi on suorittanut esim. liikenne ja rattijuopumusvalvontaa enenevässä määrin myös harva-alueilla. Ensi vuodelle tulee poliisin tulostavoitteisiin uudet aluekohtaiset mittarit, joissa saman kaltaisia alueita kohdellaan ja arvioidaan samalla tavalla. Vastaa pelastuksen riskiluokitusta.

Rekrytointihaasteet myös rajavartiolaitoksella. Laaja maahanmuuton harjoitus tulossa ja mm. virka-apu terveydenhuollolle on edelleen yksi keskeinen tehtävä tällä hetkellä.

5. Seuraavasta kokouksista sopiminen

Seuraava kokous pidetään klo 3.2 klo 9–12 ja 13.5 klo 9-12.
Helmikuun kokouksessa alustavat Heli Koponen kyläturvallisuuskoulutuksesta sekä Veli-Matti Karppinen Turvallisuutta maaseudulle -hankkeesta.

Jakelu Harvaturva-verkosto